

Oud nieuws : De laatste Grielen in de Amsterdamse Waterleidingduinen.

Kees Verweij

Onlangs keek ik nog eens in het boekje van K. Hulsbos, getiteld "In de duinen". Ik kwam daar een passage tegen over de Griel, die nog tot ongeveer het midden van de vorige eeuw o.a. in de Amsterdamse Waterleidingduinen heeft gebroed. Van K. Hulsbos is helaas niet zo veel bekend. Wat we uit zijn boek kunnen opmaken is dat hij bijna zijn gehele leven in de duinen heeft rondgezworven en daarbij tal van waarnemingen heeft gedaan, die hij o.a. in dit boek op schrift heeft gesteld. Bovendien had hij een scherp oog voor gunstige, maar ook ongunstige ontwikkelingen in de duinen. Gelet op de verschillende verhalen uit onze buurt ben ik er van overtuigd, dat hij ook uit de Bollenstreek afkomstig is. Naast dit boek heeft hij nog een boek over de polder geschreven, waarvan kan worden aangenomen, dat dit voor een belangrijk gedeelte over de Poelpolder bij Lisse gaat. De heer Hulsbos gaat met een kameraad op stap in de A.W-duinen en komt daar een van de jachtopzichers tegen. Aan hem wordt gevraagd of hij nog Grielen heeft gezien en waar ze eventueel nog te vinden zijn. De jachtopzichter vertrouwt beide heren en legt uit waar hij onlangs nog een nest heeft gevonden. Dat zou dus zijn bij de bekende "Blauwe Paal" op de grens tussen Noord- en Zuid-Holland. Het verslag van hun zoektocht volgt hieronder:

Heel goed herinneren wij ons nog de eerste ontmoeting die wij met de geheimzinnige doomsluiper hadden. Dat was in de eerste jaren van onze omzwervingen. Een jachtopziener die ons aanvankelijk flink op de vingers had gekeken, maar ons in de loop van een paar jaar wel had leren kennen als weetgierige natuurliefhebbers waarvan wild en vogels geen kwaad te duchten hadden, wees ons de weg. Tijdens een praatje vroeg hij of wij nu al eens een grielenest gevonden hadden. Wij moesten bekennen dat, al hadden wij er meermalen naar gezocht, wij die zeldzame eieren nog nooit hadden gevonden. Hij wist een mooi nest voor ons. Maar ja, hoe moest hij ons de ligging daarvan duidelijk maken?

'Jullie weten de Blauwepaal.'

Daar klonk zo'n stellige overtuiging van onze terreinkennis uit, dat wij, wilden wij ons niet vreselijk blameren, dat niet konden ontkennen. Wij wisten dat hij een verzakte hardstenen grenspaal bedoelde die wij ginds ergens in een vele vierkante kilometers groot stuk wildernis weleens hadden gezien.

Nou ten noorden daarvan, op ongeveer 200 meter ligt een hoog duintje waarop een vlierstruik staat.

Als jullie van de zuidkant in die struik kruipen, dan zie je in het vlakje aan de andere kant de griel op zijn nest zitten. Als jullie tenminste voorzichtig doet. Doe je best.'

Onze dank was natuurlijk geweldig. Maar de herontdekking van de voordien wel eens geziene Blauwepaal en het vinden van het bedoelde duintje, in een hoek waar vrijwel ieder duintje één of meer vlieren droeg, kostte vele uren. Ten slotte hadden wij succes. De zoveelste vlier-op-een-duintje, die wij behoedzaam beslopen om te voorkomen dat de mogelijk daarachter broedende griel te vroeg werd gealarmeerd, was groter dan een van de voorgaande; het was meer een groepje. Wat gebroken takken en platgetrapte vegetatie in het midden daarvan, gaven ons met een prikkeling in de nekharen de overtuiging dat wij toch eindelijk het juiste adres hadden gevonden.

Aan de andere zijde lag een ruime del, waarvan de randen begroeid waren met lichte duindoornstruiken, waartussen hier en daar prachtige toefen duinroosjes. De bodem was schaars begroeid met muurpeper, stalkruid, zandzegge, zachte ooievaarsbek, mossen en ander laag goed. Daartussen lagen hier en daar vermolmd stammetjes en takken van berken, die daar enkele jaren geleden waren neergeworpen om een beginnende zandverstuiving te bedwingen. Een ideale plek voor een griel. Wij konden het om zo te zeggen ruiken. Hijgend van spanning gluurden wij door het scherm van vlierbladeren en speurden het delletje af. Maar zagen niets. Zouden wij ons dan weer vergist hebben? Dat kon niet en nogmaals, nu met de kijker, zochten wij de bodem af. Ja! Daar tegen een vermolmd stammetje aangedrukt zat hij. Veel dichterbij dan wij hadden verwacht.

De kleur van zijn veren, isabelkleurig van ondergrond met strepen en vegen van zwart en geschakeerd bruin, met hier en daar wat wit, gaven hem tussen de tinten van het rottend hout en de lage begroeiing om hem heen een prachtige camouflage. Het grote gele oog dat hem direct als schemeringvogel stempelt en waarin dezelfde gloed ligt die wij bij uilen zien, was het eerste en eigenlijk het enige dat opviel. Het kwam ons voor dat hij daarmee dwars door het vlierbos heen keek en ons daar ontdekt had. Later begrepen wij dat hij ons, zoal niet gezien, dan toch wel gehoord moest hebben, want anders zou hij overdag zijn ogen niet wijd open hebben gehad.

Lange tijd keken wij vanuit het vlierbos met de kijker naar hem. Maar wij wilden toch ook de nu zelf gevonden eieren wel zien. Door praten en gerucht maken bereikten wij dat de vogel van de eieren opstond en wegsloopt om daarna laag over de grond wegvliegend achter een duinrichel te verdwijnen. Even later stonden wij bij het nest. Een lichte uitholling in het zand, met daarin tussen wat stokjes en konijnkeutels de bij grielen gebruikelijke twee, vrijwel niet gepunte eieren. De tekening van bruine en roodachtige vlekken en haaltjes op een zandkleurige ondergrond kwam prachtig overeen met de kleur van de zanderige, met mos begroeide omgeving. Toen wij thuiskwamen hadden wij groot nieuws. En dat zijn wij nu nog niet vergeten!

Welke de oorzaken zijn geweest die de griel het duin heeft doen mijden is moeilijk te zeggen. Een ervan is wel duidelijk, dachten wij. Wie de griel op zijn weg door de duinen heeft kunnen volgen of elders zijn nest heeft gevonden weet, dat hij een minnaar is van het eenzame landschap, van de verlatenheid.

Die heeft hij hier in de laatste dertig jaar steeds minder en ten laatste helemaal niet meer kunnen vinden.

